

AGRESORI SEXUALI CU VICTIME MINORE.
STUDIUL EXPLORATORIU

ANDREEA BADEA*

ABSTRACT

SEXUAL AGGRESSORS WITH CHILD VICTIMS.
AN EXPLORATORY STUDY

The article addresses the issue of sexual aggressors with underage victims. The research question that formed the basis of the present study was: What are the factors that contribute to committing sexual abuse with an underage victim? The interviews carried out in the Rahova Penitentiary (July–August 2021) with definitively convicted persons aimed at: identifying the factors that lead to the perpetration of crimes of rape or sexual assault with a child victim, the analysis of the characteristics of sexual aggressors and the analysis of the relationship between the aggressor and the victim. The research was conducted from the perspective of the ecological theory of risk factors developed by Etienne G. Krug *et al.* (2002).

Keywords: sexual aggressors; risk factors; grooming; child victims.

INTRODUCERE

La nivel mondial, conform datelor *United Nations International Children's Emergency Fund* (2022), cel puțin 120 de milioane de fete sub 20 de ani (aproximativ una din zece) sunt angajate în acte sexuale fără consimțământul lor, deși numărul real este probabil mult mai mare. Aproximativ 90% dintre adolescentele care au raportat sex forțat au spus că primul făptuitor a fost cineva pe care îl cunoșteau, de obicei un iubit sau un soț. Acest fenomen are loc peste tot, în fiecare țară și în toate segmentele societății (UNICEF, 2022, *Sexual violence against children*). Datele în ceea ce privește abuzul sexual la nivelul țărilor Uniunii Europene sunt furnizate de Consiliul Europei, care estimează că aproximativ unul

---

* PhD student, School of Advanced Studies of the Romanian Academy – SCOSAAR, Sociology and Juridical Sciences Doctoral School, e-mail: orapoconference@gmail.com.

din cinci copii sunt victime ale unei forme de violență sexuală, iar între 70 și 85% dintre copiii victime își cunosc agresorul. O treime dintre copiii abuzați nu spun niciodată nimănui despre abuz. Motivele includ sentimente de rușine și vinovăție, frica de a nu fi crezut, de a nu ști cui să spună sau faptul că nu pot recunoaște abuzul (*Council of Europe*, 2021).

Cele mai recente date din România furnizate de Ministerul Public arată că, în anul 2021, 90 de persoane au fost victime ale infracțiunii de viol în familie, dintre care 60 erau victime minore. Aceleași date ne arată că în anul 2021, 28 de persoane au fost victimele infracțiunii de agresiune sexuală, dintre care 17 erau minori (Ministerul Public, 2021). Conform datelor înscrise în Registrul Agresorilor Sexuali, în anul 2021, 2 100 de români au fost condamnați pentru act sexual cu un minor, 366 pentru corupere sexuală, 52 pentru racolare în scopuri sexuale, 924 pentru pornografie infantilă, iar 34 pentru incest (Press Hub, C. Badea, 2021, <https://www.presshub.ro/exclusiv-cati-agresori-sexuali-sunt-in-registrul-national-din-romania-cel-mai-batran-are-98-de-ani-240403/>). Statistica furnizată de către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție arată că în perioada 1 ianuarie – 30 septembrie 2022, din cele 12 761 de cazuri de abuz, neglijare și exploatare a copiilor, 1 143 au fost de abuz sexual și 34 au fost de exploatare sexuală (ANPDCA, 2022). Conform Inspectoratului General al Poliției Române, la data de 16.09.2022, în Registrul Agresorilor Sexuali erau înscrise 63 090 de persoane.

Printre studiile din România care s-au ocupat de fenomenul de abuz sexual asupra minorilor amintim studiul lui Gheorghe Florian și al Mihaelei Pușcaș (2008), care definesc abuzul sexual ca fiind un comportament care:

„presupune «folosirea» copilului de către părinți sau alte persoane, pentru a-și satisface propriile nevoi sexuale. Cuprinde o paletă largă de comportamente, de la mângâieri, la obligarea copiilor să vizioneze reviste și filme”. (p. 389)

Într-un studiu din 2009, Cristina Dâmboeanu pune accentul asupra factorilor care determină abuzul fizic. Astfel, autoarea ajunge la următoarele concluzii: familiile reconstituite sau cele în care părinții trăiesc în concubinaj sunt predispuse abuzului fizic, părinții care le aplică propriilor copii corecții dure au un nivel de educație scăzut, în familiile în care copiii sunt maltratați fizic, agresorul, de cele mai multe ori tatăl, abuzează și de alți membri ai familiei, în timp ce mama tolerează acest comportament și în majoritatea cazurilor, minorii cad victime mai multor forme de violență (Dâmboeanu, 2009).

Sorin M. Rădulescu atrage atenția asupra faptului că birocrăția din sistemele în care activează profesioniștii care se ocupă cu identificarea și investigarea cazurilor de abuz sexual poate avea consecințe negative asupra desfășurării procesului judiciar (Rădulescu, 2009). Într-un alt studiu, acesta abordează abuzul sexual comis în familie apelând la o abordare calitativă prin interviuri și focus grupuri cu minori abuzați sexual și adulți abuzatori aflați în relații de rudenie cu victimele (Rădulescu, 2010). Câteva dintre rezultatele la care ajunge studiul fac referire la caracteristici ale

agresorilor: în patru cazuri din opt, ei aveau antecedente penale; în cinci cazuri din opt, agresorii aveau ocupația de muncitor calificat, iar în trei cazuri erau persoane fără o ocupație stabilă; în timp ce trei abuzatori au recunoscut fapta comisă, motivând-o prin consumul excesiv de alcool, influența anturajului sau existența tulburărilor psihice, cinci dintre ei au refuzat să o recunoască, invocând diverși factori printre care: răzbunarea soției, a fiicei, existența unor martori falși (Rădulescu, 2010). Alt studiu al aceluiași autor are ca temă reglementările legislative cu caracter internațional și național care vizează prevenirea abuzului sexual asupra copiilor și protecția acestora. Prin intermediul acestui studiu se prezintă evoluția legislativă a drepturile copilului și a pedepselor pentru abuz asupra copilului printr-o analiză comparativă cu alte state (Rădulescu, 2012).

Un alt cercetător care a abordat relativ recent problema abuzului asupra minorilor este Georgiana Virginia Bonea (2017), care atrage atenția asupra consecințelor grave pe care le are abuzul asupra copiilor:

„Abuzul asupra copilului ca și abandonul școlar și delincvența juvenilă sunt probleme ce afectează nu numai minorul pe termen scurt, mediu și lung, ci dăunează societății; familiei individuale respective; individului în sine; comportamentului său; poate deveni introvertit; poate avea atacuri de panică și tentative de suicid; poate încerca să fugă de acasă; poate avea pavor nocturn; poate avea reacții somatice la durere, gânduri cu impact negativ asupra psihicului, indivizi, situații sau conjuncturi create de societate”. (Bonea, 2017, p. 280)

Alte lucrări de referință în domeniul cercetării abuzului sexual asupra minorilor din spațiul românesc sunt: Rădulescu, S.M., Patrioara, M.C. (2003); Sorin M. Rădulescu, Cristina Dâmboeanu (2010); Iacob, A., Drăghici, C.V., Marin, I.V. (2009).

Având în vedere că studiile mai sus menționate nu au avut ca temă principală agresorii sexuali cu victime minore, consider că o astfel de abordare este necesară pentru a consolida baza științifică a fenomenului de abuz sexual cu victime minore din spațiul românesc, având în vedere că în datele prezentate mai sus o proporție semnificativă dintre victimele violului și agresiunilor sexuale este reprezentată de minori. În acest context, pornind de la modelul ecologic, am inițiat o cercetare exploratorie calitativă privind agresorii sexuali cu victime copii¹. Prin intermediul acestei cercetări am încercat să identific factorii care au contribuit la comiterea agresiunilor sexuale cu victime copii.

ABUZUL SEXUAL – PRECIZĂRI CONCEPTUALE

În literatura de specialitate, termenul de abuz sexual asupra minorilor este folosit pentru a descrie o multitudine de activități sexuale care au loc între un copil și o persoană adultă, în care copilul nu are discernământ sexual și nu își poate da

¹ În acest articol vom folosi alternativ termenii de victimă minoră/victimă copil.

consimțământul. Au fost folosiți numeroși termeni pentru conceptualizarea abuzului sexual asupra copiilor, inclusiv: „agresiunea sexuală asupra copiilor”, „victimizarea sexuală a copiilor”, „exploatarea copiilor”, „experiență sexuală adversă” și „experiența sexuală nedorită” (Lim, Wahab, Kumar, Ibrahim, Kamaluddin, 2021). Aceiași autori atrag atenția asupra faptului că abuzul sexual asupra minorilor nu este comis exclusiv prin contact fizic (de exemplu, viol, molestare, masturbare), ci poate avea loc, totodată, sub forma unui contact non-fizic prin internet sau manipulare de exemplu, prin producție de pornografie infantilă, *online grooming*, exhibiționism (*Ibidem*).

În raportul *Sex Offender Management Assessment and Planning Initiative, Chapter 3: Sex Offender Typologies pentru Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking (S.M.A.R.T)*, Simons (2017) prezintă definiția lui Finkelhor (1984) asupra abuzului sexual cu victime minore:

„Abuzul sexual asupra copiilor este utilizarea forței/constrângerii de natură sexuală fie atunci când victima este mai mică de 13 ani și diferența de vârstă dintre victimă și făptuitor este de cel puțin 5 ani, sau când victima are între 13 și 16 ani și diferența de vârstă dintre victimă și făptuitor este de cel puțin 10 ani. În această definiție, constrângerea nu implică neapărat o amenințare directă”. (Finkelhor, 1984 *apud*. Simons, 2017, p. 62)

De asemenea, Simons are în vedere relația pe care abuzatorii sexuali o dezvoltă pentru a manipula copilul spre a-l convinge să se angajeze într-un act sexual – care este poate cea mai dăunătoare componentă a abuzului sexual asupra copiilor (John Jay College, 2004).

O altă perspectivă de luat în calcul atunci când avem în vedere definirea abuzului sexual asupra minorilor este distincția pe care Simons o prezintă în raport, între abuzatorii pedofili și non-pedofili, deoarece pedofilia s-a dovedit a fi un semn puternic al recidivei sexuale. Pedofilia constă într-o înclinație sexuală pentru copii care poate duce sau nu la abuz sexual asupra copiilor (vizionarea de pornografie infantilă), în timp ce abuzul sexual asupra copiilor implică contact sexual cu un copil care poate sau nu să fie din sfera pedofiliei (Simons, 2017):

„Conform Manualului de Diagnostic și Statistic al Tulburărilor Mintale, Ediția a 5-a (Asociația Americană de Psihiatrie, 2013), un diagnostic de pedofilie necesită ca o persoană să aibă fantezii, impulsuri sau comportamente recurente, intense și excitante din punct de vedere sexual, îndreptate către un copil pre-puber pe o perioadă de cel puțin 6 luni; să fi acționat pe baza acestor îndemnuri sau să fie tulburat de ele”. (Camilleri & Quinsey, 2008, p. 183)

În cercetările din spațiul românesc, o definiție a fost propusă de Sorin Rădulescu, care se referă la abuzul sexual asupra copilului ca fiind:

„forme de participare a unui copil sau adolescent la activități necorespunzătoare vârstei și dezvoltării lui sexuale, pe care nu este în măsură să le înțeleagă, activități

la care este supus prin constrângere, violență sau prin seducție, ori care încalcă tabuurile sociale”. (Rădulescu, 2003. p. 10)

PERSPECTIVA JURIDICĂ

În România, conform Codului Penal, Capitolul VIII, Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale, articolul 218, prevede, referitor la infracțiunea de viol, următoarele:

„Raportul sexual, actul sexual oral sau anal cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a-și exprima voința sau profitând de această stare, se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Pedepsa în cazul în care victima este un minor este închisoarea de la 7 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi”. (Art. 218 din Noul Codul Penal)

Agresiunea sexuală, Articolul 219, este definită ca fiind:

„Actul de natură sexuală, altul decât cele prevăzute în art. 218, cu o persoană, săvârșit prin constrângerea, punerea în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința ori profitând de această stare, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi. Pedepsa în cazul în care victima este un minor este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi”. (Art. 219 din Noul Cod Penal)

Un aspect legislativ important de menționat este faptul că, începând cu 14 iulie 2020, se aplică Legea 217/2023, care vizează introducerea în Codul Penal a unor prevederi separate legate de actele sexuale cu minori. Orice raport sexual comis cu un minor care nu a împlinit 16 ani este pedepsit cu închisoare de la 7 la doisprezece ani (art. 218 alin. 3², Legea 217/2023). Pedepsa cu închisoare are limitele majorate, începând de la opt până la cinsprezece ani, dacă raportul sexual cu minorul s-a produs prin constrângerea de către un adult, iar maximul pedepsei speciale se va majora cu trei ani dacă făptuitorul este un membru al familiei, o persoană care conviețuiește cu minorul, dacă este cel care îl are în grijă, dacă fapta a avut ca urmare vătămarea corporală, a pus în pericol viața minorului sau a fost comisă pentru producerea de materiale pornografice (art. 218 alin. 3², Legea 217/2023).

De asemenea, merită menționate aici cazurile în care statul român a fost condamnat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru încadrarea juridică eronată a abuzurilor sexuale asupra minorilor. Dintre acestea amintim Cauza A.Ö. și H.Ö. contra României (cererea nr. 1455/20, hotărârea din 3 mai 2022); Cauza M.G.C. contra României (cererea nr. 61 495/11, hotărârea din 15 martie 2016); Cauza I.C. contra României (cererea nr. 36 934/08, hotărârea din 24 mai 2016); Cauza C.A.S. și C.S. contra României (cererea nr. 26692/05, hotărârea din 20 martie 2012) (Consiliului Superior al Magistraturii din România, Institutul European Român).

CARACTERISTICILE AGRESORILOR

Conform unor studii, abuzatorii sexuali de copii intrafamiliali au mai puține victime în comparație cu infractorii sexuali extrafamiliali (Miner & Dwyer, 1997) și rate mai scăzute de recidivă sexuală (Stephens *et al.*, 2016). Aceste cercetări s-au bazat în principal pe înregistrări oficiale (condamnări penale), cercetări care nu iau în considerare posibilitatea ca indivizii care au comis acte de incest să aibă și alte victime, nedevăluite. Cu toate acestea, tipologia de gen/relație este cea mai frecvent utilizată și cercetată tipologie a abuzatorilor sexuali asupra copiilor. Rezultatele studiilor au indicat că este mai probabil ca minorii care comit infracțiuni sexuale să fi fost mai expuși la violență sexuală, abuz sexual, abuz emoțional și neglijare decât delincvenții non-sexuali (Jespersen, Lalumiere & Seto, 2009).

Alte caracteristici ale agresorilor sexuali au fost identificate de Etienne G. Krug și colaboratorii – care arată că printre trăsăturile comune ale acestora, indiferent de modul în care a fost comisă fapta sau de tipologia victimei, se numără:

„ostilitatea față de femei, consumul de alcool și de droguri, fantezmele legate de relații sexuale coercitive și alte atitudini și credințe coercitive propice violențelor sexuale, tendințele impulsive și antisociale, preferința pentru relații sexuale impersonale, victimă a unor violențe sexuale în copilărie, martor al unor violențe familiale în copilărie”. (Krug, 2002, pp. 1083–1088)

TIPURI DE AGRESORI

National Center for Missing & Exploited Children (Centrul Național pentru Copiii Disparați și Exploatați, SUA) în parteneriat cu Federal Bureau of Investigation, Behavioral Science Unit (Biroul Federal de Investigații, Unitatea de Științe Comportamentale) (1992) prezintă în raportul lor tipologia de clasificare propusă de Dr. Park Elliot Dietz, care împarte delincvenții sexuali în două mari categorii: situaționali și preferențiali. După activitatea sa la F.B.I în cadrul B.S.U, autorul a dezvoltat o tipologie a agresorilor de copii, tipologie care urma să fie utilizată de către profesioniștii din sistemul de justiție. Autorul a evitat în mod deliberat orice utilizare a terminologiei diagnostice și a folosit în schimb termeni descriptivi. Raportul aduce o perspectivă și asupra cazurilor de incest, în care s-a acceptat în mod obișnuit că tații incestuoși sunt de obicei agresori de copii situaționali, care molestează doar propriii copii, nu colectează pornografie infantilă și care sunt cel mai bine tratați prin programele de tratament non-criminal (Lanning, 2010, p. 32).

„Acest lucru poate fi adevărat uneori, însă există cazuri în care tatăl incestuos este un abuzator preferențial care s-a căsătorit pur și simplu pentru a avea acces la copii. În multe cazuri, a agresat copii în afara căsătoriei sau copii din căsătoriile anterioare. Posibilitatea ca un tată incestuos să agreseze copii în afara casei sau să comită alte infracțiuni sexuale pare să fie dincolo de înțelegerea multor profesioniști în abuzul asupra copiilor”. (*Ibidem*)

Agresorii sexuali de copii situaționali nu au o preferință reală, preferință sexuală pentru copii, dar se angajează în relații sexuale cu copii din motive variate și uneori complexe. Pentru un astfel de agresor de copii, sexul cu copii poate varia de la o faptă „o dată în viață” la un model de infracțiuni pe termen lung. Cu cât modelul este pe termen mai lung, cu atât este mai greu să se distingă de abuzarea preferențială. Agresorul situațional are de obicei un număr mai mic de victime diferite de copii. Alte persoane vulnerabile, cum ar fi bătrânii, bolnavii sau persoanele cu dezabilități, pot fi, de asemenea, expuse riscului de victimizare sexuală de către el. Principalul său criteriu de alegere a victimei pare să fie disponibilitatea, motiv pentru care mulți dintre acești infractori își abuzează copiii. Metoda lui principală de operare este de a constrânge copilul să se angajeze în activități sexuale (Lanning, 2010, p. 33).

Agresorii sexuali de copii preferențiali, așa cum o spune și numele, au o preferință sexuală clară pentru copii. Fanteziile lor sexuale și imaginile erotice se concentrează asupra copiilor. Aceștia se angajează în diverse activități sexuale cu copii nu din cauza stresului situațional sau a nesiguranței, ci sunt atrași sexual de copii și preferă copiii. Deși pot fi mai mici ca număr decât cei situaționali, au potențialul de a abuza un număr mare de victime. Pentru mulți dintre ei, problema lor nu este doar natura apetitului sexual (atracția față de copii), ci și cantitatea (nevoia de relații sexuale frecvente și repetate cu copii). De obicei, au preferințe de vârstă și gen pentru victimele lor. O caracteristică esențială acestui tip de agresor este capacitatea sa de a se identifica cu victimele, știe să vorbească cu copiii, dar, mai important, știe să-i asculte. Statutul său de adult și autoritatea sunt, de asemenea, o parte importantă a procesului de ademenire a victimelor. În plus, el selectează frecvent ca țintă copii care sunt victime ale neglijării emoționale sau fizice. Acest agresor de copii este cel mai probabil să folosească amenințări și violență fizică pentru a evita identificarea și dezvăluirea sau pentru a preveni o victimă să plece (*Ibid.*). Conform unui raport al Young Women's Christian Association of the United States of America (Asociația Creștină a Tinerelor Femei din Statele Unite ale Americii, YWCA), abuzatorii tind să utilizeze un proces de manipulare numit „grooming” pentru a câștiga încrederea victimei și familiei, lucru care le oferă mai mult acces la copil. Comportamentele de *grooming* pot include: atenție specială, ieșiri și cadouri, izolarea copilului de ceilalți, satisfacerea nevoilor nesatisfăcute ale copilului, îndeplinirea nevoilor și a rolurilor din familie, tratarea copilului ca și cum ar fi mai în vârstă, treptat depășind granițele fizice și devenind din ce în ce mai intim/sexual, folosirea secretului, blamarea și amenințările pentru a menține controlul. Procesul de *grooming* poate să fie un indicator al violenței simbolice prin care relația dintre agresor și victimă este făcută să pară firească (YWCA, 2017, *Child Sexual Abuse Facts*, p. 1).

METODOLOGIA CERCETĂRII

Am ales să abordez problema abuzului sexual din perspectiva modelului ecologic conceput de către Urie Bronfenbrenner (1997), iar mai apoi dezvoltat de

Krug *et al.* (2002). Modelul teoretic dezvoltat de Etienne G. Krug și colaboratorii (2002) evidențiază factorii de risc care se manifestă în cazul unui comportament violent, în general, și al unor acte de violență sexuală, în special. Autorii aleg să clasifice acești factori pe mai multe niveluri. Nivelul individual include factori de risc precum: vârsta, nivelul de educație formală sau pregătire profesională, veniturile, tulburările psihice sau de personalitate, toxicomanii, comportamente violente, maltratare (p. 12). Printre factorii de risc specifici nivelului relațional identificați de Krug și colaboratorii s-au numărat: relațiile cu familia, prietenii, partenerii sau colegii, factori care pot avea un efect negativ sau pozitiv asupra unei persoane și pot influența inițierea unui act violent. În ceea ce privește factorii de risc care se manifestă la nivel comunitar de interes sunt următoarele elemente care pot apărea în viața individului: schimbarea frecventă a domiciliului, densitatea populației, rata șomajului, traficul de droguri la nivel local. La nivel societal, sunt important de analizat factorii economici, educativi, sociali și normele sociale pe care individul le internalizează (Krug *et al.*, 2002). Pornind de la modelul ecologic, am elaborat metodologia cercetării cu scopul de a identifica factorii de risc care pot contribui la comiterea violului și agresiunilor sexuale cu victime minore.

Întrebarea de cercetare: Care sunt factorii care contribuie la comiterea abuzului sexual cu victimă minoră?

Obiective:

1. Stabilirea factorilor de risc (individuali, relaționali, comunitari și societali) care conduc la comiterea infracțiunii de abuz sexual cu victimă minoră;
2. Identificarea caracteristicilor agresorului sexual (victimă/martor al violențelor în copilărie, toxicomanii, mediu defavorizat etc);
3. Stabilirea relației victimă-agresor (victima se cunoștea sau nu cu agresorul, ce relație exista între aceștia);
4. Identificarea particularităților actului de violență: modul de operare, locul comiterii, numărul de victime, pedeapsa.

Am ales o abordare calitativă, prin metoda anchetei sociologice pe baza interviului structurat. Interviuurile s-au desfășurat în cadrul Penitenciarului București Rahova în perioada iulie-august 2021. *Ghidul de interviu* a fost compus din 33 de întrebări și a fost structurat pe cinci dimensiuni:

1. Date socio-demografice privind agresorul: vârsta, mediul de reședință, nivel de instruire, stare civilă;
2. Istoric familial: tipul familiei, violență în familie, pedepse în copilărie, rude arestate/condamnate, consum de alcool/droguri în familie;
3. Relații dezvoltate: grupul de prieteni, comportamente delincvente în grup, conflicte;
4. Infracțiunea: relația cu victima, modul de operare, timpul, locul comiterii, numărul de victime, pedeapsa;
5. Viața în penitenciar: relația cu celelalte persoane private de libertate, activități, violență, planuri la ieșirea din penitenciar.

Interviurile au fost realizate pe secțiile de detenție cu regim închis, în spații special amenajate, în prezența personalului din sectorul de reintegrare socială și au durat între 40–60 de minute. Interviurile nu au fost înregistrate audio, răspunsurile fiind consemnate în scris.

Selecția respondenților a avut la bază două criterii: **1.** condamnarea definitivă pentru comiterea infracțiunii de viol sau de agresiune sexuală; **2.** victima respectivei infracțiuni să fie minoră. Având la bază aceste criterii, angajații serviciului reintegrare socială au identificat, în perioada iulie-august 2021, treisprezece persoane private de libertate care îndeplineau condițiile de selecție menționate mai sus. Din cele treisprezece persoane private de libertate, o singură persoană a refuzat participarea la studiu.

Lotul de subiecți a fost alcătuit din doisprezece persoane condamnate definitiv din cadrul Penitenciarului București Rahova, opt dintre acestea fiind condamnate pentru viol cu victimă minoră și patru pentru agresiune sexuală cu victimă minoră. Vârstele subiecților au fost cuprinse între douăzeci și patru și cincizeci și cinci de ani, iar pedepsele acestora variau între patru și doisprezece ani. În ceea ce privește vârstele victimelor, acestea au fost cuprinse între șase ani și șaptesprezece ani.

Tabelul nr. 1

Codificarea interviurilor

Nr. crt.	Agresor-vârsta	Infracțiune	Vârsta victimă/e	Sex victimă/e	Pedeapsa	Relația victimă/e-agresor
1.	47 ani	Viol	6 ani	F	8 ani	Nepoata agresorului
2.	27 ani	Agresiune sexuală	?	M	7 ani	Fratele agresorului
3.	55 ani	Viol	9 și 12 ani	F, F	11 ani	Copiii prietenilor agresorului
4.	24 ani	Viol	10 ani și ? ani	F, F	5 ani	Surorile agresorului
5.	34 ani	Agresiune sexuală	16 ani	F	6 ani	Cunoștință a agresorului
6.	24 ani	Viol	17 ani	F	5 ani	Nu se cunoșteau
7.	53 ani	Viol	13 ani	M	12 ani	Cunoștință a agresorului
8.	41 ani	Viol	13 ani	F	6 ani	Fiica agresorului
9.	27 ani	Agresiune sexuală	17 ani	F	6 ani	Fosta parteneră
10.	40 ani	Viol	6 ani	F	12 ani	Fiica vitregă a agresorului
11.	25 ani	Agresiune sexuală	?	M	4 ani	Colegul agresorului
12.	34 ani	Viol	13 ani	F	6 ani	Fiica agresorului

ETICA CERCETĂRII

Structura cercetării și ghidul de interviu au fost analizate și aprobate de către conducerea Penitenciarului Rahova, iar toate persoanele private de libertate și-au manifestat acordul în scris pentru participarea la studiu, după ce în prealabil au fost informate despre scopul cercetării, modalitatea de păstrare a confidențialității datelor cu caracter personal și modalitățile de folosire a datelor culese în timpul interviurilor. Prin intermediul formularului de consimțământ de participare la studiu, subiectului îi erau aduse la cunoștință faptul că interviurile vor fi anonimizate

și că vor avea loc în prezența personalului din penitenciar, așa cum prevede Regulamentul penitenciarului și din motive legate de siguranță. Înainte de completarea acestui formular și înainte de începerea interviului am avut o discuție cu fiecare subiect în care i-am prezentat scopul studiului și i-am menționat că prezența cadrului este necesară, acesta păstrând o distanță corespunzătoare față de mine și de subiect, care să ducă la păstrarea limitelor de confidențialitate. Anonimatul subiecților și confidențialitatea răspunsurilor au fost asigurate prin acordarea unui cod fiecărei persoane participante la interviu, cod care a fost asociat consemnărilor făcute în timpul interviurilor. De asemenea, extrasele din interviuri incluse în articole și lucrările elaborate nu au menționat numele participanților la interviuri sau date care ar fi permis identificarea lor.

Limitele cercetării: Interviurile s-au desfășurat în anul 2021, moment în care printre restricțiile impuse de pandemia de COVID-19 încă se numărau purtarea măștii și distanțarea socială. Pe lângă acest aspect, trebuie să avem în vedere și natura infracțiunii sexuale, cu atât mai mult că vorbim despre victime minore. Subiecții au fost deschiși în a împărtăși informații despre profilul socio-demografic, istoricul familial și relațiile dezvoltate. Reticența subiecților de a răspunde la întrebări s-a manifestat în aspectele legate de infracțiune și viața în penitenciar (conform structurii ghidului de interviu).

Numărul mic de agresori intervievați constituie o limită care nu permite avansarea unor date care pot fi generalizate sau concluzii generale referitoare la autorii de infracțiuni de natură sexuală. De asemenea, regulamentul unităților penitenciare prevede ca interviurile să se realizeze în prezența personalului penitenciar, aspect care a dus la o dificultate în abordarea anumitor teme pe parcursul interviurilor. Având în vedere categoria de persoane vulnerabile a respondenților, nu am putut dezvolta toate aspectele care făceau referire la abuzurile sexuale la care au fost expuși în copilărie.

FACTORI DE RISC SPECIFICI AGRESORILOR SEXUALI

Analiza interviurilor realizate cu persoanele incluse în lotul de subiecți ai cercetării a permis identificarea unor factori de risc specifici persoanelor care comit infracțiuni sexuale. Etienne G. Krug *et al.* (2002) menționează că acești factori se pot extinde pe mai multe niveluri: individual, relațional, comunitar, societal. Acesta este motivul pentru care interviurile au fost realizate astfel încât să permită identificarea unor factori de risc specifici acestor niveluri.

FACTORI DE RISC INDIVIDUALI

Am început prin a încerca să identificăm factorii de risc individuali care pot conduce la comiterea abuzului sexual cu victimă minoră. Analiza interviurilor a permis identificarea unui prim factor de risc care a fost menționat de către majoritatea

subiecților: consumul de alcool (cinci subiecți) sau de droguri (șase subiecți). Printre cei unsprezece subiecți intervievați a fost și S1, care a menționat consumul de alcool și droguri:

„Când eram prin liceu începusem să beau și să mă droghez cu prietenii mei. Băgam cam de toate, am început cu legale. În fiecare seară ne adunam la unul acasă și aduceam fiecare ce puteam. La liceu nimeni nu avea tupeu să se ia de noi, știa că iese mare scandal”. (S1, 47 de ani)

În ceea ce privește consumul de alcool și de droguri, aceste comportamente începeau din adolescență și erau practicate adesea împreună cu grupul de prieteni, fapt care evidențiază și prezența unui factori de risc relațional, mai exact asocierea cu un grup de prieteni delincvenți:

„Mulți dintre prietenii mei cu care consumam mai au stat închiși sau i-a mai luat poliția pe arest”. (S2, 27 de ani)

Un alt factor de risc identificat la nivel individual a fost evidențiat de reprezentările sexuale ale agresorilor:

„Eu mereu am fost atras de latura asta mai deviantă a sexului ca să spun așa. Țin minte că mereu cu prima mea prietenă făceam treaba asta, mi se părea tare să o pun să se îmbrace în asistentă să facem *role play*. După un timp nu mai puteam să îi spun ce fantezii am, îmi era frică că se sperie. Când nu eram cu cineva consumam multă pornografie cu copii, aproape devenisem dependent”. (S3, 55 de ani)

În discursul lui S3 putem observa cum acesta are o reprezentare clară a tipului de sexualitate pe care îl practica înainte de comiterea faptei, pe care îl desemna el însuși ca fiind „deviant”. În plus, interviuatul a indicat cu ușurință activitățile sexuale pe care acesta le considera deviante. Pe lângă faptul că a indicat foarte clar faptul că era conștient de comportamentul său sexual, am putut identifica un alt aspect interesant în discursul lui S3.

Acesta susține faptul că se temea să îi spună partenerei sale despre fanteziile sexuale pe care le avea, deoarece considera ca aceasta ar fi reacționat într-un mod negativ. Acest fapt ne arată că subiectul încerca să minimizeze impactul pe care acțiunile sale, respectiv vizionarea de pornografie infantilă, l-ar putea avea. Așa cum este redat în cadrul teoretic al lucrării, agresorii sexuali tind să apeleze la tehnici de neutralizare (Becker, 1963) pentru a putea să depășească sentimentele de vină, rușine și frică atunci când devin conștienți de gravitatea activității pe care o practică. În cazul lui S3, putem interpreta că acesta a apelat la tehnici de neutralizare pentru consumului de pornografie infantilă, iar blocajul inițial a devenit din ce în ce mai mic până când acesta a ajuns să consume pornografie infantilă în mod frecvent.

AGRESORUL-VICTIMĂ A AGRESIUNILOR SEXUALE

Un alt factor de risc prezent la nivel individual este faptul că agresorul a fost la rândul său victima unor violențe sexuale în copilărie:

„Când aveam vreo șase ani tata a murit, după, mama s-a mutat cu unul. Bea cât era ea la serviciu și își bătea joc de mine, mă amenința că dacă îi zic ei ceva ne omoară și pe mine și pe ea. După un timp l-a lăsat și s-a luat cu altul, cu ăsta a făcut două fete, pentru ele sunt acum aici”. (S4, 24 de ani)

Discursul lui S4 se centrează în jurul unei familii dezorganizate, în care minor fiind, devine victima abuzurilor sexuale ale tatălui său vitreg, iar mai târziu victimele lui S4 ajung să fie surorile sale vitrege minore. De asemenea, putem observa un model frecvent al agresorilor care au fost abuzați de către partenerul mamei lor:

„Aveam 16 ani când prietenul mamei care se mutase cu noi a început să mă abuzeze sexual. Nu am vorbit cu nimeni, dar mi-am dat seama că m-a afectat pentru că voiam mereu să fiu cel care domină”. (S3, 55 de ani)

S3 vorbește despre abuzurile sexuale la care a fost expus în adolescență și despre cum consideră că acestea l-au afectat, deoarece tindea ca în relațiile sale viitoare ca adult să aibă un comportament coercitiv. Dacă S4 și S3 au fost victimele abuzurilor sexuale intrafamiliale, trebuie să avem în vedere și agresorii care nu au făcut parte dintr-o familie, ceea ce i-a vulnerabilizat și au ajuns să fie victime ale abuzurilor sexuale instituționale:

„Eu am crescut la cămin, nu i-am cunoscut în viața mea pe mama și tata. Eram mic și prost, m-au băgat în WC și aia a fost. Cam asta păteau toți ăștia mai mici. După, când m-am făcut mai mare, aveam gașcă și am făcut și noi la fel la alții mici, aia a fost”. (S5, 34 de ani)

Discursul lui S5 atrage atenția asupra minorilor instituționalizați care pot ajunge foarte ușor victime ale abuzurilor.

AGRESORUL-VICTIMĂ A VIOLENȚEI DOMESTICE

Pe lângă violența sexuală, unii dintre agresori au fost victimele violenței fizice din partea părinților:

„Tata mă omora cu bătaia, mă bătea și când obosea mă lega cu lanțuri de calorifer. După, am început să mă droghez și când veneam acasă drogat nu mă mai bătea, mă dădea afară pe străzi”. (S6, 24 de ani)

S6 afirmă că a fost victima violenței tatălui său, ca mai apoi, când a început să consume droguri, să se confrunte cu situația în care tatăl său să refuze să îl primească în casă. Astfel, violența fizică și violența sexuală pot fi încadrate ca factori principali de risc în istoricul unui agresor sexual cu victimă minoră. Jaspersen, Lalumiere, Seto (2009) afirmă că minorii care comit infracțiuni sexuale au fost mai susceptibili decât delincvenții non-sexuali să fi fost expuși la violență sexuală, abuz sexual, abuz emoțional și neglijare. În același timp, un alt factor de risc la fel de important este expunerea la violență, în copilărie agresorul fiind martorul unor violențe în familie:

„Tata o mai trosnea pe mama, pe mine mai mereu. Pe ea o bătea rău când se băga pentru mine. Zicea că ce știe ea de cum se educă un bărbat că e o muiere proastă, asta îl oftea tare. Îmi zicea mereu că ea doar m-a născut, dar el e șeful nostru”. (S7, 53 de ani)

S7 afirmă că a fost agresat fizic de tatăl său și că a asistat la acte de violență domestică în care victimă era mama sa. Pe lângă dubla expunere de care a avut parte atât ca victimă, cât și ca martor, putem remarca în discursul lui S7 ostilitatea tatălui față de mama sa. Acesta încerca să se impună drept cap al familiei și anula funcția de părinte a mamei. Ostilitatea față de femeii internalizată încă din timpul socializării primare poate reprezenta un factor de risc pentru legăturile sociale cu persoane de gen feminin pe care individul le va dezvolta de-a lungul vieții sale.

STAREA DE SĂNĂTATE

În ceea ce privește problemele de sănătate psihică, menționate de Krug și colaboratorii (2002), drept **factori de risc individuali**, persoanele private de libertate intervievate în acest studiu au afirmat că s-au confruntat cu gânduri de suicid atunci când au ajuns în penitenciar, înaintea condamnării neexistând episoade asemănătoare. De asemenea, deși nu au fost diagnosticați cu dezabilități psihosociale, unii subiecți intervievați au avut în familie rude care au avut probleme de sănătate psihică:

„Maică-mea mai vorbea aiurea uneori, am dus-o la doctor odată că o luase rău. I-a zis că are paranoia, anxietate și depresie. Eu am mai fost trist uneori, când am ajuns pe cameră prima oară am vrut să-mi tai venele”. (S3, 55 de ani)

Totodată, am remarcat în discursurile agresorilor faptul că aceștia nu aveau parte de explicații atunci când un membru al familiei suferea de o afecțiune psihică și că dimpotrivă li se ascundea adevărul cu privire la motivul pentru care respectiva persoană era internată în spital:

„Eu nu am avut nimic, când eram mic auzeam în familie că lumea vorbea că mama are schizofrenie. Nu știam ce înseamnă, o mai vedeam că lua niște pastile. Mai o internau și ne ziceau că are sinuzită”. (S11, 25 de ani)

CONSUMUL DE DROGURI

Un alt factor de risc menționat de Krug *et al.* (2002) este toxicomania, întâlnită în rândul agresorilor sexuali:

„Am stat internat pe la dezintoxicare pe la Obregia de nu vă mai pot număra, ce să zic îmi ardea vena. Când am băgat prima oară heroină s-a deschis raiul pentru mine, după, nu am mai putut să mă las. Făceam sevraj pe stradă, suna lumea, mă băga cu mascații la [spitalul] 9, stăteam o săptămână și plecam”. (S9, 27 de ani)

Pe lângă problemele legate de dependența de droguri, discursul lui S9 pune în evidență factorii comunitari reprezentați de lipsa de sprijin pe care acesta a întâmpinat-o prin modul în care dependența sa a fost gestionată de către profesioniștii din domeniul medical, social și al justiției. Așa cum am menționat anterior, pe lângă soluția birocratică prevăzută în astfel de situații, în România nu există un sistem multidisciplinar care să poată contribui în mod real la integrarea persoanelor dependente în comunitate, după cum afirmă psihiatrul și psihoterapeutul Eugen Hriscu, Director Științific ALIAT (Alianța pentru Lupta Împotriva Alcoolismului și Toxicomaniilor).

„Tratarea dependenței este o intervenție psihologică care poate dura săptămâni sau luni, care include aspecte psihologice, dar și sociale, pentru că dacă omul ăla trăiește în șanț, sau nu are ce mânca, nu poți să îl tratezi psihologic, întâi trebuie ajutat să fie pus pe picioare. Dar asta se întâmplă din păcate, doar într-un regim privat, pentru că centrele de stat sunt ca și inexistente. Nu există comunități terapeutice, nu există niște centre de tratament specializate în intervenția psihologică în dependențe, finanțate de la bugetul de stat...” (Hriscu, 2019).

FACTORI RELAȚIONALI

Pe lângă factorii de risc prezentați anterior, am ales să analizez și factorii de risc prezenți la nivel relațional pe care i-am întâlnit în cadrul interviurilor. Pentru a putea începe o discuție privind procesul socializării primare al acestei etape, am ales să direcționez întrebările din interviu spre perioada copilăriei.

S10 vorbește despre faptul că a făcut parte dintr-o familie dezorganizată, ambii săi părinți fiind consumatori de droguri. De asemenea, acesta aduce în discuție dificultățile materiale cu care el și frații săi s-au confruntat atunci când au început să locuiască împreună cu bunicii și despre problemele cu care a început să se confrunte după decesul bunicii. Conform factorilor relaționali descriși de către Krug *et al.* (2002), mediul afectiv sărac poate fi un factor declanșator pentru comiterea unui abuz sexual. Un alt factor la nivel comunitar descris de către S10 este sărăcia:

„Am fost trei frați, mama cu tata au divorțat și ne-au lăsat pe la bunici. Pe tata nu-l mai țin minte, se drogau amândoi și nu aveau cum să ne țină. Bunicii

ne-au crescut, mai ne dădeau de pomană vecinii că vedeau că suntem copii amărâți. După, când au murit ei, au început belelele”. (S10, 40 de ani)

Pentru a identifica eventualii factori de risc asociați procesului de socializare secundară, am ales să direcționez unele întrebări din interviu spre experiența școlară a subiecților:

„M-au dat la școală, nu mi-a plăcut că mi se părea urât că mă certa toată lumea. La liceu am intrat la unul prost rău, dar mi-a plăcut că mi-am făcut gașca mea. Parcă mă simțeam mai bine cu alții așa ca mine”. (S11, 25 de ani)

S11 afirmă că a perceput perioada școlii generale ca fiind un mediu ostil, din cauza faptului că ceilalți colegi/elevi avea o atitudine negativă la adresa sa. În schimb, în perioada adolescenței acesta ajunge să facă parte dintr-un grup. În cazul agresorilor care au urmat studii superioare, putem observa cum aceștia au trecut în etapa socializării continue, prin extinderea grupului de prieteni pe plan profesional și relațional:

„Am urmat Facultatea de Arhitectură. Acolo mi-am făcut foarte mulți prieteni cu care am păstrat legătura prin muncă, ieșeam cu toții cu familie”. (S12, 34 de ani)

FACTORI DE RISC COMUNITARI SI SOCIETALI

Factorii comunitari și societali pot avea un rol esențial ca factori de risc în comiterea unui abuz sexual cu victimă minoră. De exemplu, programele de intervenție menite să asigure servicii pentru asistența psihosocială a minorilor care au fost victime ale abuzurilor sunt esențiale. Dincolo de acestea, vorbim și despre rolul pe care instituțiile de profil ale statului ar trebui să îl joace în prevenirea acestui fenomen:

„Am mai fost arestat pentru act sexual cu minor. Când am comis-o p-asta eram în ceva program de-ăsta de probațiune, mă puneau să mă duc în fiecare săptămână să semnez. Mă întreba dacă mai fac prostii, ce gânduri am și plecam”. (S8, 41 de ani)

În timp ce S8 a comis un abuz sexual cu un minor, se afla în evidența Direcției Naționale de Probațiune pentru o altă infracțiune sexuală comisă asupra unui minor. Acesta vorbește despre birocratizarea pe care o întâmpina mai degrabă de oferirea de soluții, problemă care este prezentă pentru mulți dintre indivizii care ajung să fie resocializați:

„Am mai stat la pușcărie pentru două tentative de omor. Fata asta știa lucrul ăsta, a vrut să mă bage înapoi ca să se răzbune”. (S9, 27 de ani)

TIPURI DE AGRESORI

Majoritatea agresorilor care au făcut parte din eșantionul cercetării au susținut în cadrul interviurilor că își cunoșteau victimele sau că erau înrudite cu acestea. În unele cazuri, victimele erau membri ai familiei (7), cunoștințe (2), prieteni de familie cu agresorul (2), fosta parteneră intimă a agresorului (1), coleg al agresorului (1), iar într-un caz victima și agresorul nu se cunoșteau.

AGRESORUL SITUAȚIONAL

Legat de tipologia agresorului privind relația cu victima, putem aduce în discuție tipologia agresorului situațional (Dr. Park Elliot Dietz, 1992) prin următorul exemplu:

„Eram pe stradă cu un prieten, eram beți și am văzut-o pe ea. Am început să ne luăm de ea, voiam să îi fur ceva. A început să vorbească urât și m-am enervat tare, am lovit-o și după m-am gândit că mai bine fac un viol decât o tâlhărie”.
(S6, 24 de ani)

S6 ilustrează prin discursul său faptul că agresiunea sexuală pe care a produs-o asupra victimei sale nu a fost una planificată. De asemenea, acesta vorbește despre conflictul dintre el și victima sa, care a escaladat de la violență verbală, la violență fizică – ca în cele din urmă agresorul să ajungă să comită un abuz sexual. Acesta pomenește despre comiterea unei infracțiuni diferite inițial, iar mai apoi când își dă seama că victima protestează, intenția sa inițială de a o jefui se transformă într-un act de violență sexuală. Pentru a întări tipologia agresorului sexual, avem în vedere și faptul că acesta a adus victima într-o stare de vulnerabilitate în urma violenței fizice, mai apoi urmând să o abuzeze sexual.

AGRESORUL INTRAFAMILIAL

Relațiile agresorilor sexuali intrafamiliali cu victimele identificate în interviurile pe care le-am analizat au fost: victima îi era agresorului fiică sau fiică vitregă (3), victima îi era soră (2), victima îi era agresorului frate (1), victima îi era agresorului nepoată (1).

FRATELE

Un tip de agresori frecvent menționat de studiile de specialitate, stabiliți în urma relației cu victima, sunt agresorii sexuali intrafamiliali:

„Erau surorile mele vitrege, mama nu mă mai băga în seamă. Pleca la serviciu și concubinul ei la fel și mă puneau să rămân cu ele acasă. Cred că am făcut-o mai mult din răzbunare. Ele erau ochii ei mereu, eu eram prostul casei”. (S4, 24 de ani)

S4 și-a abuzat sexual cele două surori vitrege minore; spre deosebire de S6, acesta a planificat abuzurile sexuale asupra celor două minore cu care rămânea singur acasă atunci când părinții plecau la serviciu. Putem încadra această relație în categoria abuzatorului preferențial, situație care aduce în discuție faptul că unii dintre agresorii sexuali care fac parte din această categorie apelează la statusul lor de adulți și autoritate. S4 profita de autoritatea pe care o căpăta atunci când cele două fete se aflau în grija sa, în restul timpului acesta nu reușea să aibă o imagine care să impună autoritate și confirmă faptul că motivul pentru care a acționat asupra surorilor sale a fost răzbunarea. În cazul lui S4, consider că un alt concept demn de menționat este cel al virilității (Bourdieu, 1998), mai exact validarea de care S4 simte nevoia în urma rușinii derivate din modul în care este tratat în familie și pe care ajunge să o exprime prin violență sexuală asupra surorilor sale.

Pentru că am vorbit despre conceptul de virilitate și exprimarea acesteia prin violență sexuală, un alt exemplu de discurs al unui agresor în acest sens este:

„Soția mă punea să stau cu nepoata noastră și cu fata mea acasă, să am grijă de ele. Eu i-am zis eu că asta nu e treabă de bărbat, să le fac baie și altele, dar m-a obligat. Fetița aia era foarte murdară și trebuia să îi fac baie mereu, asta am explicat și la procuror”. (S1, 47 de ani)

S1 vorbește despre faptul că partenera sa le lăsa în grija lui pe fiica și nepoata lor și despre faptul că acesta s-a împotrivit îngrijirii celor două, menționând că nu este o activitate potrivită pentru un bărbat. O altă caracteristică a conceptului de virilitate este onoarea, în cazul nostru este vorba despre faptul că S1 consideră îngrijirea celor două fete o muncă nedemnă de un bărbat și protestează în acest sens. Atunci când partenera sa îi ignoră punctul de vedere, acesta ajunge să comită acte de violență sexuală împotriva celor două fete. Ca și în cazul lui S4, acesta apelează la statusul său de adult și la autoritate atunci când se află singur acasă cu cele două minore.

TATĂL INCESTUOS

O altă categorie de agresori intrafamiliali întâlnită în interviurile pe care le-am realizat și analizat este reprezentată de către tații incestuoși:

„M-am dus cu ea la izvor, acolo s-a luat la ceartă cu mine că nu o lăsam să se ducă la o prietenă de-a ei. După, când am venit acasă zici că a înnebunit, ca să se răzbune că nu o las a sunat la 112 să zică că am violat-o. Nu îmi venea să cred”. (S8, 41 de ani)

În ceea ce privește discursul lui S8, putem observa cum acesta neagă comiterea infracțiunii sesizată de către fiica sa și consideră că aceasta a vrut să se răzbune pe el pentru alt fapt. Ca și în cazul lui S1, putem observa în discurs motivarea conflictului prin ignorarea sau nerespectarea punctului de vedere al agresorului. Alt aspect menționat de către S8 este faptul că atunci când conflictul verbal dintre acesta și fiica sa a

început se aflau la un izvor, Dr. Park Elliot Dietz (1992) subliniază în raportul său că există posibilitatea ca un tată incestuos să-și agreseze copiii în afara casei și totodată, menționează faptul că tații incestuoși sunt persoane manipulative, care tind să nege acuzațiile împotriva lor.

Având în vedere că în cele mai multe cazuri abuzatorii își cunoșteau victimele sau chiar erau rude ale acestora, un alt aspect important este cum astfel de abuzuri pot ajunge să rămână nesensizate. În primul rând, victimele – pentru că vorbim despre minori – sunt dependente de un adult și nu au cunoștință de multe ori că sunt victimele unei infracțiuni. Putem explica acest lucru prin faptul că abuzul sexual asupra unui minor este mai ușor de ascuns atunci când agresorul se află într-o poziție de superioritate față de victimă prin prisma statutului său de adult. De asemenea, trebuie aduse în discuție și riscurile la care agresorul se expune atunci când alege să abuzeze o victimă pe care nu o cunoaște și asupra căreia nu ar putea să-și exercite controlul și puterea prin intermediul statusului său de părinte/frate/unchi/prieten de familie. În această a doua situație, este vorba despre frica față de un adult și rușinea pe care minorii o pot simți în urma abuzului la care au fost expuși.

Nu în ultimul rând, atunci când vorbim despre un abuz intrafamiliar continuu, există șansa ca unii dintre membrii familiei să aibă cunoștință de existența acestuia, dar să nu ia măsuri. Acest lucru poate fi explicat prin rușinea pe care de cele mai multe ori părinții minorului care a fost abuzat sexual o experimentează atunci când sunt blamați de societate pentru că nu și-au îndeplinit rolul de părinte prin protejarea copilului. În România, în momentul de față, abuzul sexual cu victimă minoră este privit ca un subiect tabu, pe care de cele mai multe ori părinții sau școala se feresc să îl aducă în discuție. Dincolo de sentimentele de rușine ale familiei și incapacitatea de abordare a acestui subiect în sistemul de învățământ, consider că aducerea acestui fenomen pe agendă publică ar duce la mai multe discuții cu profesioniști din domenii multidisciplinare care să ajute la combaterea stigmei prezente în societatea românească și mai ales la găsirea de modalități de prevenire a acestei infracțiuni.

RAPORTUL DE PUTERE

Pentru că în capitolul anterior am vorbit despre relația agresorului cu victima, în cadrul acestui capitol am ales să evidențiez raportul de putere pe care agresorii îl construiesc cu copilul-victimă:

„I-am zis, dacă spui ceva la cineva te omor. Știam că nu o să sufle nimic, a durat un timp până să spună maică-mii. Îi era frică cred, că eram și fratele lui mai mare și credea că o să pățesc ceva”. (S2, 27 de ani)

S2 vorbește despre amenințările cu moartea pe care le făcea asupra victimei sale în cazul în care aceasta ar fi spus cuiva despre abuzurile la care era supus de fratele său. Totodată, S2 susține că abuzurile au fost sesizate mamei sale la un timp

după producerea acestora. Victima se teme că agresorul, fratele său, va avea de suferit pentru faptele sale dacă va menționa cuiva comportamentul acestuia. Acest tipar este explicat într-o lucrare privind tipologia agresorilor sexuali de copii preferențiali, elaborată de Dr. Park Elliot Dietz (1992), care susține că acești agresori sunt dispuși să folosească amenințări și violență fizică pentru a evita identificarea și dezvăluirea abuzului.

Dacă în primul caz vorbim despre un tip de putere clar exprimată prin amenințările directe asupra victimei, este necesar să avem în vedere și existența unor altor tipuri de raporturi de putere exprimate într-un mod mai subtil:

„Era mică, ce să știe, i-am zis că așa ne jucăm noi când suntem singuri și că e secretul nostru când suntem singuri acasă. Știa că nu trebuie să zică la nimeni, că altfel mă supăram, asculta de mine”. (S10, 40 de ani)

S10 menționează în discursul său metodele de constrângere indirectă la care agresorii pot apela în urma comiterii abuzului asupra minorului. Acesta vorbește în primul rând despre ușurința cu care a reușit să manipuleze victima, având în vedere vârsta mică a acesteia, el a ademenit-o spunându-i că este vorba de joc și a convins-o să nu vorbească cu nimeni despre asta. Pe lângă abuzul sexual, este esențial să aducem în discuție și abuzul emoțional la care sunt supuse victimele minore, în special în cazul în care autorul este un membru al familiei.

Nu în ultimul rând, vorbim despre exercitarea raportului de putere atunci când agresorul avea control asupra victimelor sale și asupra locului unde se desfășura abuzul:

„Aveam oportunitatea să am putere și control asupra situației în casa lor, asta îmi plăcea”. (S3, 55 de ani)

S3 vorbește despre puterea și controlul pe care le căpăta asupra victimelor sale atunci când rămânea singur cu ele, acestea fiind întărite de imaginea de autoritate ca adult pe care S3 o impunea victimelor sale.

MODUS OPERANDI

În această secțiune voi descrie modul de acțiune al agresorilor sexuali și modul în care aceștia intrau în contact cu victimele lor:

„Eram prieten cu părinții lor, știam că asta vreau să fac și am așteptat un timp până au văzut că pot să aibă încredere în mine. Le cumpăram mereu ceva fetelor, ele erau obișnuite cu mine în casă. Când ei plecau la serviciu, eu mă duceam acasă la ele să le învăț engleză. Le filmam, ele au vorbit după”. (S3, 55 de ani)

S3 vorbește despre faptul că a planificat abuzul asupra celor două minore și a dezvoltat o relație de prietenie cu ele, ca astfel să capete încredere în ele. Acesta,

fiind în rolul prietenului de familie, încearcă să câștige atenția fetelor prin oferirea de cadouri. Așa cum am precizat și în cadrul teoretic al lucrării, procesul de manipulare pentru a câștiga încrederea victimei și familiei, lucru care îi oferă agresorului mai mult acces la copil, poartă numele de *grooming*.

Un alt aspect menționat de S3 în interviu este acela că se ducea acasă la victimele sale pentru a le învăța limba engleză atunci când părinții erau plecați la serviciu. Rolul de profesor pe care S3 și l-a asumat în raport cu victimele sale este un alt indicator al procesului de *grooming*. Acesta face un alt pas în procesul de manipulare pentru a căpăta încrederea părinților și a victimelor – și anume își asumă rolul de profesor, timp în care minorele se află singure în grija acestuia. Totodată, asumarea rolului de profesor pe lângă cel de prieten al familiei îl investește pe S3 cu mai multă autoritate și cu mai mult control asupra victimelor sale. Acesta alege un rol în care în mod clar victimele îi pot fi supuse, aflându-se în poziția de eleve. În urma procesului de manipulare prin rolurile asumate de S3 în viețile victimelor și familiei acestora, consider că procesul de *grooming* poate fi văzut ca o formă de violență simbolică (Bourdieu, 1998) prin manifestarea încrederii pe care societatea o conferă unui anumit rol social.

Astfel, modul de acționare în cazul unora dintre agresorii sexuali cu victime minore este caracterizat prin procesul de *grooming*, care urmărește câștigarea încrederii victimei și a familiei acesteia cu scopul de a obține acces facil la victimă. De asemenea, prin *grooming*, agresorul profită de statusul pe care l-a câștigat prin încrederea pe care victimele au căpătat-o în el și își folosește autoritatea pentru a constrânge victimele. Pe lângă procesul de manipulare, *grooming-ul* cuprinde și blamarea, cu scopul de a menține controlul, acesta fiind cazul lui S1 care blamează una dintre victime și pe partenera lui. *Grooming-ul* este însoțit de un alt proces practicat de către agresori: folosirea tehnicilor de neutralizare pentru a minimaliza impactul acțiunilor lor.

Totodată, S3 vorbește despre faptul că victimele erau filmate în timpul abuzurilor la care acesta le supunea. Acesta a menționat de-a lungul interviului faptul că era un consumator de pornografie infantilă. Producerea de pornografie infantilă expune minorele la o dublă victimizare din partea agresorului, iar conform lui Lim și colaboratorii (2021), pornografia infantilă este o formă a abuzului sexual. Când vorbim despre victime care au drept abuzatori rude ne putem lovi de încercări ale agresorilor de a-și explica comportamentul prin diferite mijloace:

„Eram acasă la mine și mereu le făceam baie, fetița asta era mereu murdară și nu aveam cum să o las pe fata mea așa lângă ea. De obicei, le băgam pe amândouă în cadă și ele se jucau, le făceam poze. Nu pot să zic că nu le-am atins de câteva ori pentru că eram și frustrat că soția nu mai întreținea relații, dar atât, nu la ce s-a ajuns acum”. (S1, 47 de ani)

S1 își explică comportamentul prin faptul că cele două victime se aflau în grija sa și că era nevoit să se ocupe de îngrijirea acestora. Acesta își explică

comportamentul față de victime prin refuzul soției sale de a întreține relații sexuale cu el, dar nu recunoaște abuzul asupra acestora până la capăt. Unele studii internaționale au arătat că tații incestuoși sunt persoane manipulative care pot nega acuzațiile împotriva lor sau pot pretinde că au nevoie de „ajutor cu o problemă” (Kenneth V. Lanning, 2010). De asemenea, prin motivarea abuzului drept răspuns la o problemă cu care agresorul se confruntă, S1 face apel la tehnicile de neutralizare (Becker, 1963): agresorii sexuali, fiind conștienți de gravitatea faptelor lor, pot apela la diverse metode de autoconvingere, prin care să-și motiveze acțiunile.

Atât *grooming*-ul, cât și tehnicile de neutralizare, pot fi interpretate ca indicatori ai violenței simbolice prin care societatea are tendința să atribuie unui anumit rol social încredere, iar în cazul tehnicilor de neutralizare vorbim despre cum agresorul consideră că prin raționalizarea comportamentului său poate blama victimele și/sau alte persoane pentru faptele sale.

Unul dintre factorii pentru care agresorii sexuali consideră că acțiunile lor pot fi justificate poate fi reacția pe care societatea o are față de infracțiunile sexuale. Conform Eurobarometrului privind violența de gen, 55% dintre români consideră că în anumite situații raportul sexual fără consimțământ poate fi justificat (*European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers, DG-JUST Directorate-General for Communication, DG Connect, Comisia Europeană, 2016, p. 7*). Aceste rezultate au plasat România pe primul loc în Europa în justificarea infracțiunilor sexuale, ceea ce poate fi privit ca un factor de risc la nivel societal prin toleranța pe care societatea o manifestă față de agresivitățile sexuale.

Tabelul nr. 2

Factorii de risc

CATEGORIE	COD
Factori de risc individuali	<ul style="list-style-type: none"> • Consumul de alcool și droguri (S1, S2, S9) • Victimă a unor violențe sexuale în copilărie (S3, S4, S5) • Martor al unor violențe familiale în copilărie (S6, S7)
Factori de risc relaționali	<ul style="list-style-type: none"> • Frecventarea unui grup de prieteni delincvenți (S1, S2) • Relații de familie sau mediu familial patriarhal (S7)
Factori de risc comunitari	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa sprijinului instituțional din partea poliției și justiției (S8, S5) • Sancțiuni comunitare slabe (S8, S5)
Factori de risc societali	<ul style="list-style-type: none"> • Norme sociale propice violenței sexuale (S3, S5, S7) • Legi și politici îngăduitoare față de violența sexuală (S3, S5, S8)
Relația victimă-agresor	<ul style="list-style-type: none"> • Agresorul sexual intrafamiliar (S1, S2, S4, S5, S8, S10)

DISCUTAREA REZULTATELOR ȘI CONCLUZII

Studiile recente arată interesul cercetătorilor români față de abuzul asupra minorilor din România. Cu toate acestea, ceea ce putem observa este că unele dintre

ele îl abordează dintr-o perspectivă generală (Florian și Pușcaș, 2008), în timp ce există și unele care aleg centrarea temei într-o anumită categorie de abuz, respectiv abuzul fizic (Dâmboeanu, 2009). În ceea ce privește studiile care au abordat tema abuzului sexual cu victime minore, sferile de interes au fost următoarele: problemele în investigarea cazurilor de abuz sexual (Rădulescu, 2009); abuzul sexual comis în familie (Rădulescu, 2010); reglementări legislative cu caracter internațional și național vizând prevenirea abuzului sexual asupra copiilor (Rădulescu, 2009). De asemenea, alți cercetători atrag atenția asupra consecințelor grave pe care le are abuzul asupra copiilor (Bonea, 2017). Aceste studii au adus date importante, care au consolidat cunoașterea științifică în domeniul abuzului asupra minorilor, însă o temă de interes despre care consider că nu a primit atenția necesară a fost identificarea factorilor de risc în comiterea abuzului sexual cu victime minore. În acest sens, am testat modelul ecologic al factorilor de risc (Krug *et al.*, 2002), lucru care ne-a confirmat existența unor factori de risc în cazurile de abuz sexual din această cercetare. Un alt aspect teoretic este reprezentat de tipologia agresorilor sexuali (Miner & Dwyer, 1997), categoria intrafamilială fiind cea mai des întâlnită în studiul de față.

În urma analizei datelor, am putut oferi un răspuns la întrebarea de cercetare: Care sunt factorii care contribuie la comiterea abuzului sexual cu victimă minoră? Astfel, printre factorii care conduc la comiterea abuzului sexual cu victime minore se numără factorii individuali, factorii relaționali, factorii comunitari și factorii sociali. Noutatea acestei cercetări constă în identificarea factorilor de risc în comiterea abuzului sexual cu victimă minoră, conform modelului ecologic (Krug *et al.*, 2002), respectiv: apartenența la un grup social delinvent și fantasme sexuale deviante (consum de pornografie infantilă). Alți factori individuali identificați au fost faptul că agresorul a fost victima unor abuzuri sexuale sau fizice în copilărie și/sau a fost martorul unor abuzuri fizice în familie. De asemenea, în cazul agresorilor care au fost expuși violenței domestice se remarcă și expunerea la o atitudine ostilă față de femei. În ceea ce privește factorii comunitari și sociali, se remarcă lipsa unor mecanisme care să prevină aceste abuzuri și necesitatea înființării unor servicii multidisciplinare și de monitorizare pentru persoanele care comit acest tip de infracțiuni.

Totodată, prin analiza datelor colectate în urma interviurilor au fost îndeplinite obiectivele cercetării legate de stabilirea caracteristicilor agresorului, de modul în care acesta alege să comită infracțiunea și de procesele sociale la care acesta este expus înainte și după comiterea abuzului. Un alt obiectiv al cercetării a fost reprezentat de stabilirea relației pe care agresorul o avea cu victima, în acest caz a fost stabilit că cele mai multe victimele proveneau din cadrul familiei, acestea fiindu-i agresorului fiică sau fiică vitregă, soră, frate, mamă, nepoată. Din perspectiva relației victimei cu agresorul, a fost analizat raportul de putere dintre aceștia, lucru care trimite la concepte precum autoritate și dominația simbolică, aceste comportamente fiind asimilate procesului de *grooming*. În concluzie, se poate afirma că prin aspectele analizate în această cercetare s-au identificat factorii principali de risc în comiterea

abuzului sexual cu victimă minoră, s-au avut în vedere caracteristicile agresorilor sexuali, s-au stabilit tipurile de relație pe care agresorii le aveau cu victimele și s-au avut în vedere identificarea particularităților actului de violență.

Această cercetare poate reprezenta un început pentru viitoarele cercetări care au ca temă abuzul sexual cu victime minore. De asemenea, consider că viitoarele demersuri științifice ar trebui să aibă în vedere dezvoltarea tiparului agresorilor sexuali intrafamiliali și al agresorilor situaționali sau preferențiali, prin realizarea unor studii interdisciplinare (sociologice, psihologice și juridice) care să vizeze colectarea unor date menite să fie utilizate în fundamentarea unor programe de intervenție și prevenire a abuzului sexual.

BIBLIOGRAFIE

1. Badea C. (2022). *Câți agresori sexuali sunt în Registrul național din România. Cel mai bătrân are 98 de ani*. Disponibil la: <https://presshub.ro/exclusiv-cati-agresori-sexuali-sunt-in-registrul-national-din-romania-cel-mai-batran-are-98-de-ani-240403/> [Accesat la: 11.12.2022].
2. Balica, E. (2008). *Criminalitatea violentă: Tendințe și factori de risc*. București: Editura Oscar Print.
3. Bearegard, E., & Leclerc, B. (2007). *An application of the rational choice approach to the offending process of sex offenders: A closer look at the decision-making*. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 19(2), p. 115–133. Disponibil la: <https://doi.org/10.1177/107906320701900204> [Accesat la: 11.12.2022].
4. Becker, H.S. (1963). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. London: Free Press.
5. Blagden, N., Pemberton, S. (2010). *The Challenge in Conducting Qualitative Research With Convicted Sex Offenders*. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 49(3), pp. 269–281. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/228281486_The_Challenge_in_Conducting_Qualitative_Research_With_Convicted_Sex_Offenders [Accesat la: 11.12.2022].
6. Blagden, Nicholas, Pemberton S. (2010). “*The challenge in conducting qualitative research with convicted sex offenders*”, *The Howard Journal of Criminal Justice*, 49(3), pp. 269–281. Disponibil la: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2010.00615.x> [Accesat la: 11.12.2022].
7. Bonea G., *Abuzul asupra copilului* (2017). în „Calitatea Vieții”, XXVIII, nr. 3, p. 267–282 (2017). Disponibil la: <https://www.revistacalitateavietii.ro/2017/CV-3-2017/03.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
8. Bourdieu, P. (2017). *Dominația masculină*. București: Editura Art.
9. Brodeur, J.-P. (1993). “*Alternatives à la prison : Diffusion ou décroissance du Contrôle Social: Une entrevue avec Michel Foucault*”, *Criminologie*, 26(1), p. 13. Disponibil la: <https://doi.org/10.7202/017328ar>. [Accesat la: 11.12.2022].
10. Camera Deputaților. *Expunere de motive privind înființarea Registrului național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor*. Disponibil la: <http://www.cdep.ro/proiecte/2018/500/50/2/em739.pdf> [Accesat la: 11.12.2022].
11. Camilleri, J.A., & Quinsey, V.L. (2008). *Pedophilia: Assessment and treatment*. In D. R. Laws & W. T. O’Donohue (Eds.), *Sexual deviance: Theory, assessment, and treatment* (pp. 183–212). The Guilford Press. Disponibil la: <https://www.guilford.com/books/Sexual-Deviance/Laws-O'Donohue/9781593856052/contents> [Accesat la: 11.12.2022].
12. Cauza A.Ö. și H.Ö. contra României (cererea nr. 1455/20, hotărârea din 3 mai 2022). Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/264593> [Accesat la 14.09.2023].
13. Cauza C.A.S. și C.S. contra României (cererea nr. 26692/05, hotărârea din 20 martie 2012). Disponibil la: <https://lege5.ro/Gratuit/gm2dsmzqy/hotararea-din-24092012-in-cauza-cas-si-cs-impotriva-romaniei> [Accesat la 14.09.2023].

14. Cauza I.C. contra României (cererea nr. 36934/08, hotărârea din 24 mai 2016). Disponibil la: <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2021/08/I.C.-impotriva-Romaniei.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
15. Cauza M.G.C. contra României (cererea nr. 61495/11, hotărârea din 15 martie 2016). Disponibil la: <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/M-G-C-impotriva-Romaniei.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
16. Dâmboeanu C. (2009). *Forme și Particularități ale Abuzului Fizic Săvârșit de Părinți asupra Copiilor în Revista Română de Sociologie*, serie nouă, anul XX, nr. 5–6, p. 427–443, București, (2009). Disponibil la: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/Nr.5-6-2009/03-CDamboeanu.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
17. European Commission, Migration and Home Affairs, (2021), *Legislation to prevent and combat child sexual abuse*. Disponibil la: https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/campaigns/legislation-prevent-and-combat-child-sexual-abuse_en [Accesat la: 11.12.2022].
18. European Union (2016). *Eurobarometer*. Disponibil la: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2115> [Accesat la: 11.12.2022].
19. Foucault, M., Brodeur J.P. (2022). *În loc de închisoare*. București: Curtea Veche Publishing.
20. Gheorghe F. Pușcaș M. (2008). *Abuzurile asupra copilului. Forme, motivație, consecințe*. în „Revista Română de Sociologie”, serie nouă, anul XIX, nr. 5–6, p. 381–393, București. Disponibil la: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2008/02-Puscas.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
21. Hanson, R.K., & Bussière, M.T. (1998). *Predicting relapse: A meta-analysis of sexual offender recidivism studies*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(2), p. 348–362. Disponibil la: <https://doi.org/10.1037/0022-006X.66.2.348> [Accesat la: 11.12.2022].
22. Iacob, A.C., V., Marin, I.V. (2009). *Abuzul și exploatarea sexuală a copilului*, Craiova: Editura Sitech.
23. Jespersen, A.F., Lalumière, M.L., Seto, M.C. (2009). *Sexual Abuse History among Adult Sex Offenders and Non-Sex Offenders: A Meta-Analysis*. *Child Abuse & Neglect*, 33, p. 179–192. Disponibil la: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.07.004> [Accesat la: 11.12.2022].
24. Krug, E., Mercy, J., Dahlberg, L. and Zwi, A. (2002). *The world report on violence and health*. *The Lancet*, 360(9339), pp. 1 083–1 088. Disponibil la: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12384003/> [Accesat la: 11.12.2022].
25. Lea, S., Auburn, T., & Kibblewhite, K. (1999). *Working with sex offenders: The perceptions and experiences of professionals and paraprofessionals*. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 43(1), p. 103–119. Disponibil la: <https://doi.org/10.1177/0306624X99431010> [Accesat la: 11.12.2022].
26. Leclerc, B. and Proulx, J. (2017). *An Opportunity View of Child Sexual Offending: Investigating Nonpersuasion and Circumstances of Offending Through Criminological Lens*. *Sexual Abuse*, 30(7), pp. 869–882. Disponibil la: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1079063217729158> [Accesat la: 11.12.2022].
27. Legea nr. 217/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii audiovizualului nr. 504/2002.
28. Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.
29. Lim, Y., Wahab, S., Kumar, J., Ibrahim, F., Kamaluddin, M. (2021). *Typologies and Psychological Profiles of Child Sexual Abusers: An Extensive Review*. *Children*, 8(5), p. 333. Disponibil la: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33922985/> [Accesat la: 11.12.2022].
30. Miner, M.H., & Dwyer, S.M. (1997). *The psychosocial development of sex offenders: Differences between exhibitionists, child molesters, and incest offenders*. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 41(1), p. 36–44. Disponibil la: <https://doi.org/10.1177/0306624X9704100104> [Accesat la: 11.12.2022].
31. Ministerul Public (2021). *Date statistice privind victimele violenței în familie pe total*. Disponibil la: https://www.mpublic.ro/sites/default/files/PDF/vf_2021.pdf [Accesat la 14.09.2023].

32. Moore, L.W., Miller, M. (1999). "Initiating research with doubly vulnerable populations." *Journal of Advanced Nursing*, 30(5), pp. 1 034–1 040. Disponibil la: <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1999.01205.x> [Accesat la: 11.12.2022].
33. National Center for Missing & Exploited Children and Federal Bureau of Investigation – Behavioral Science Unit (1992). *Child Molesters: A Behavioral Analysis*. Disponibil la: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/149252NCJRS.pdf> [Accesat la: 11.12.2022].
34. Noul Cod Penal *Capitolul VIII Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale*. art 219.
35. Rădulescu S. (2009). *Evaluarea gradului de credibilitate și sugestibilitate a minorilor, victime ale abuzului sexual comis de adulți* în *Sociologie Românească*, volumul VII, Nr. 4, pp. 167–181, București. Disponibil la: http://www.revistasociologieromaneasca.ro/sr/article/download/2009_4_radulescu/219 [Accesat la 14.09.2023].
36. Rădulescu S. (2010). *Victime și agresori în domeniul abuzului sexual comis în familie studii de caz în „Revista de cercetare și intervenție socială”*, vol. 28, pp. 23–48, București. Disponibil la: https://www.rcis.ro/images/documente/rcis28_02.pdf [Accesat la 14.09.2023].
37. Rădulescu S., (2012). *Reglementări legislative cu caracter internațional și național vizând prevenirea abuzului sexual asupra copiilor, precum și protecția acestora* în „*Revista Română de Sociologie*”, serie nouă, anul XXIII, nr. 1–2, p. 3–20, București. Disponibil la: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.1-2-2012/01-Radulescu.pdf> [Accesat la 14.09.2023].
38. Rădulescu S., Dămboeanu C. (2010). *Abuzul comis în familie asupra copiilor – o perspectivă multidisciplinară*, București: Editura Ars-Docendi.
39. Rădulescu S., *Studii de caz în domeniul abuzului sexual comis în familie în cadrul grantului cu tema „Abuzul exercitat în familie asupra copiilor și protecția socială a acestora. Studiu victimologic multidisciplinar”, finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior prin Programul „Idei”, Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (PN2)*. Disponibil la: http://old.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/abuz_sexual_in_familie.pdf [Accesat la 14.09.2023].
40. Rădulescu, S., M., Patrioara, M., C. (2003). *Abuzul sexual asupra copiilor*. București: Editura Lumina Lex.
41. Salvați Copiii România (2023). *Abuzul sexual asupra copilului*. Disponibil la: <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/media/Documente/Abuz-sexual-asupra-copilului.pdf> [Accesat la: 25.07.2023].
42. Simons D. (2015). *Chapter 3: Sex offender typologies, Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking*. Disponibil la: <https://smart.ojp.gov/somapi/chapter-3-sex-offender-typologies> [Accesat la: 11.12.2022].
43. Stănculescu C. (2019). *Psihoterapeutul Eugen Hriscu, despre dependența de iarbă: Mesajul „Spune NU drogurilor” e o prostie, pentru că nu drogurilor trebuie să le spui NU, ci prietenilor!*. Disponibil la: <https://republica.ro/psihoterapeutul-eugen-hriscu-despre-dependenta-de-iarba-mesajul-zspune-nu-drogurilor-e-o-prostie-pentru> [Accesat la: 25.07.2023].
44. Stephens, Skye & Seto, Michael, Goodwill, Alasdair, Cantor, James (2018). *The Relationships Between Victim Age, Gender, and Relationship Polymorphism and Sexual Recidivism. Sexual Abuse A Journal of Research and Treatment*. 30. p. 132–146. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/288993973_The_Relationships_Between_Victim_Age_Gender_and_Relationship_Polymorphism_and_Sexual_Recidivism [Accesat la: 11.12.2022].
45. United Nations International Children’s Emergency Fund (2022). *Sexual violence against children*. Disponibil la: <https://www.unicef.org/protection/sexual-violence-against-children> [Accesat la: 11.12.2022].
46. Van den Berg, C., Beijersbergen, K., Nieuwebeerta, P., Dirkzwager, A. (2017). *Sex Offenders in Prison: Are They Socially Isolated?*. *Sexual Abuse*, 30(7), pp. 828–845. Disponibil la: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1079063217700884> [Accesat la: 11.12.2022].
47. YWCA USA (2017). *Child sexual abuse facts – YWCA USA*. Disponibil la: <https://www.ywca.org/wp-content/uploads/WWW-CSA-Fact-Sheet-Final.pdf> [Accesat la: 11.12.2022].

